

Berispt mij niet langer omdat ik u naar een schriftuurplaats vraag, ten bewijze dat uwe handeling om hen uit te sluiten billijk en wettig is; waarlijk ik moet dit nog blijven doen, en ik vertrouw als gij er een vinden kondt, dat ik ze reeds lang geleden van u vernomen zou hebben. Maar gij verwondert u er over dat ik naar eene schriftuurplaats vraag om een negatief voorschrift te bewijzen.

Antw. 1. Zijt gij bij die deur, mijn broeder? Indien een dronkaard, een eedzweerder, of een echtbreker gemeenschap met u wenschet te houden, en op uwe weigering, u naar uwe gronden zou vragen; zoudt gij dan denken dat die eisch zoodanig is, dat gij er niet op behoort te antwoorden. Zoudt gij de redenen uwer weigering niet bij tientallen kunnen opnoemen? Zoo zoudt gij ook met ons doen, als gij hierin niet buiten den Bijbel stondt. 2. Maar wederom, gij hebt gehandeld als iemand, die een positieve regel moet voorschrijven. Gij rekent het u ten plicht, een deel uwer gehoorzaamheid aan God, om diegenen uit de kerkelijke gemeenschap te bannen, die niet zoo gedoopt zijn als gij. Ik vraag u dan welk voorschrift geeft u recht tot zulk eene handelwijze? Waar wordt gij bevolen aldus te handelen?

Gij werpt mij tegen dat in Efez. IV : 5 en 1 Cor. XII : 13, den Geestesdoop niet bedoeld wordt: maar de heer Jesse zegt, dat het de doop met water niet is, niet kan zijn: en gij hebt hem volstrekt niet weerlegd. En nu met betrekking tot de kerk in de woestijn, gij dacht, zooals gij zegt, dat ik mijzelf geantwoord zou hebben, maar dit heb ik evenmin gedaan als gij. Maar laat ons zien wat gij als antwoord geeft.

I. Ten eerste zegt gij: „ofschoon God in dien tijd hunne ongehoorzaamheid in de besnijdenis kwijtschold Gen. XVII, Exod. XII, daaruit volgt niet dat gij de verordening van den waterdoop nu moet wegcijferen.”

Antw. God beval haar, en maakte haar tot de inwijdingsordonnantie voor de kerkelijke gemeenschap. Maar, Mozes, en Aäron en Jozua, en de oudsten van Israël hebben haar opgeheven gedurende veertig jaren; daarom was de opheffing ambtelijk en wel met Gods vergunning, zooals gij verzekert. Nu, indien zij de besnijdenis mochten opheffen, ofschoon zij de inwijdingsordonnantie was; waarom mogen wij dan niet Gods heiligen in de gemeenschap aannemen, daar het ons toch niet verboden, maar geboden wordt; ja, waarom zouden wij den waterdoop, welken God nooit tot dat doel verordineerd heeft, tot een sluitboom maken om de geloovigen uit de kerk te weren?

II. Gij vraagt, of men de besnijdenis ophief uit gebrek aan licht, daar zij toch duidelijk geboden was?

Antw. Wat ook de oorzaak ware, gebrek aan

licht is eene groote oorzaak; en dat het noodzakelijk volgen moest, dat zij het moesten zien, omdat het geboden was, is een inbreuk op de heerlijkheid van den Heiligen Geest, wiens werk het is ons alles indachtig te maken hetgeen de Heere Jezus ons gezegd heeft. Joh. XIV : 26.

III. Gij vraagt, „kunt gij uzelf geen reden geven, dat hunne telkens verhuizende en reizende staat hen onbekwaam maakte, en dat God barmhartig was? Kan diezelfde reden nu voor de weigering van den doop worden gegeven?”

Antw. Ik kan mijzelf deze reden niet geven, en gij kunt mij daardoor ook niet eenige voldoening geven. Omdat hun reizende staat volstrekt geen verhindering voor hen was, indien gij veronderstelt dat zij, en dit was buiten twijfel waar, dat zij verscheidene jaren aaneen op een en dezelfde plaats vertoefden. 1. Zij hadden veertig jaren noodig om van Egypte naar Kanaän te gaan, en zij deden slechts twee en veertig reizen. 2. Soms deden zij verscheidene van die reizen in een en hetzelfde jaar. Zij hadden reeds, zooals ik het opvat, elf reizen gedaan aan het einde der derde maand na hunne uittocht uit Egypte. Vergelijk Exod. XIX : 1 met Num. XXXIII : 15. 3. Wederom, in het veertigste jaar vinden wij hen op den berg Hor, waar Aäron stierf en begraven werd. Nu, dat was het jaar, waarop zij Kanaän binnengingen, en in dat jaar moesten zij nog negen of tien reizen doen eer zij over de Jordaan gingen. Num. XXXIII : 38 enz. Hier waren dus twintig reizen in minder dan anderhalf jaar. Verdeel nu de rest van den tijd op de overige reizen en dan hebben zij meer dan acht en dertig jaar gereisd om hunne twee en twintig voetreizen te gaan. En hoe dit nu een reis zou kunnen zijn die hen verhinderde om deze ordonnantie op deszelfs gezette tijden te houden, nl. om hunne kinderen op den achtsten dag te besnijden, zie ik niet in.

Indien gij denkt dat hunne oorlogen hen verhinderen konden, dan antwoord ik dat zij, voor zoover ik zien kan, tienmaal meer gestreden hebben in het land Kanaän, waar zij wel besneden werden, dan in de woestijn waar zij niet besneden werden. En indien vleeschelijke of uitwendige veiligheid de oorzaak ware geweest, dan zouden zij zich niet in het gezicht van een en dertig koningen hebben besneden. Jos. V; XII. Ik zeg, zij zouden hunne zes honderd duizend strijdbare helden niet besneden hebben, en hen blootgesteld hebben aan de aanvallen en de gevaren hunner vijanden. Dit was dus niet de oorzaak waarom zij niet besneden werden, zooals gij veronderstelt.

IV. De hoofdinhoud van uw vierde punt is, „dat een buitengewoon geval niet tot een algemeen regel mag gesteld worden.”

Antw. De regel was gewoon, welke was de besnijdenis; het terzijde stellen van dezen regel

werd even gewoon voor den tijd van veertig jaren, en in de geheele gemeente. Maar dit is een arme uitvlucht, om niets anders te kunnen zeggen, dan dat het een buitengewoon geval was, wanneer het echter niet zoo was.

Maar gij vraagt, „mochten zij zoo handelen toen zij in Kanaän gekomen waren?”

Antw. Neen, neen. Evenmin zullen wij doen hetgeen wij nu doen, wanneer hetgeen volmaakt is, gekomen is.

Gij zegt, omdat de kerk in de woestijn, Opb. XII, niet door ordonnantiën kon komen enz., daarom, wanneer zij zonder dezelve in den hemel komen, behoeven wij hen ook niet te houden.

Niemand heeft dit tegen u gezegd. Maar zijt gij een van degenen uit de genoemde woestijn? Opb. XII. Is de Antichrist door niets anders overwonnen en voor niets anders dood dan voor uw geloof? Of zijn wij, die onze broederen vooruit zijn in den doop, alleen uit die Egyptische duisternis verlost? Zwijs toch, want gij zelf verkeert nog in zulk een wolk der donkerheid, dat gij een regel stelt, die in den Bijbel niet gevonden wordt, nl., om het als een zonde te beschouwen uwe heilige broederen aan te nemen, ofschoon dit niet verboden, maar zelfs geboden is. Rom. XIV; XV.

Uw groote woordenpraal over mijn vierde bewijs laat ik ter beoordeeling over aan hen, die over het gewicht uwer woorden kunnen oordeelen, alsook hetgeen gij zegt omtrent het vijfde en zesde bewijs.

Want het voorbeeld dat ik u gaf van Aäron, David, en Hizkia, die dingen deden, welke niet geboden waren, en dat in heilige zaken, en toch voor verontschuldigd gehouden werden, kunt gij, noch uwe voorvechters eenigermate omverwerpen. Aäron overtrad het gebod; Lev. VI : 26; X : 18. David deed hetgeen niet geoorloofd was en in Hizkia's tijd aten zij het Pascha anders dan beschreven was. 2 Kron. XXX : 18. Maar ik merk dat hier de schoen wringt, hetgeen u verblijd maakt over de heer Denne's uitval om hulp. Hiertegen verheft ook D'Anvers zijne stem, maar echter tot weinig nut, mij ten laste leggende, dat ik beweerd heb, dat de onkunde een vrijbrief geeft voor de zonde der overtreding van Gods gebod. Maar beoordeel eerst de teksten, die ik aangehaald heb, en begin mij dan te beschuldigen. Gij hebt uwe stelling van ongeschreven waarheden jammerlijk verdedigd.

Mijn zevende bewijs, hebt gij, zooals ik reeds gezegd heb, niet eens zooveel als aangeroord; en het tiende ook niet, dan dat gij er mede gespot hebt. Maar wij zullen ze den lezer voorleggen. 1. De liefde, die wij, zooals geboden is, moeten aandoen, is veel meer waard dan het ijdel twisten over den waterdoop. Col. III : 14. 2. De liefde wordt meer openbaar, wanneer wij de geloovigen

aannemen om den wil van Christus, dan wanneer wij hen verwerpen bij gemis aan water. 3. De gemeente te Colosse werd gelast de geloovigen aan te nemen en verdraagzaam te zijn, omdat zij nieuwe schepselen waren. 4. In de gemeente te Jeruzalem waren sommige geloovigen, die de verkondiging van het evangelie aan de Heidenen tegenstonden, en toch hun lidmaatschap behielden. 5. Verdeelingen en scheuringen onder de geloovigen zijn van een latere dagteekening dan de uitverkiezing, en de teekenen daarvan; en moesten daarom plaats maken voor degenen, die weten dat zij verkozen zijn. 6. Het is de liefde, niet de doop, die ons aan de wereld openbaar maakt als volgelingen van Christus. Joh. XIII : 35. 7. Het is de liefde die het onfeilbare kenmerk is van onze belangstelling in — en onze gemeenschap met Christus, Rom. XII : 10; XVI : 10. 8. De gemeenschap met Christus is voldoende om uit te noodigen tot — en de nieuwe mensch den grooten regel onzer gemeenschap, met Christus. 1 Joh. I : 2. 9. De liefde is de vervulling der wet; hij derhalve, die haar heeft, is door God aangenomen, en moet door de menschen goedgekeurd worden; maar hij vervult de wet niet, die zijn broeder oordeelt en veroordeelt. Gal. VI : 16; Fil. III : 16; Rom. XIV; Jak. IV : 11. 10. De liefde wordt soms meer gezien en getoond in het nalaten der verkondiging van hetgeen wij weten, dan in het verkondigen en opdringen. Joh. XVI : 12; 1 Cor. III : 1, 2. 11. Hoe kunnen wij zeggen dat wij de liefde bezitten, wanneer wij onzen broeder trachten te dwingen om boven zijn licht te handelen, of om zijn hart met smart te vervullen, om hem boven zijn geloof te laten werken, of hem van zijne voorrechten te berooven? Dit tot de deur der gemeenschap te stellen, hetgeen God niet gedaan heeft; dat tot den regel voor de avondmaalsviering te stellen, is uit gemis aan liefde.

In onze verhandeling over de vleeschelijkheid die de oorzaak der verdeelingen te Corinthe waren, vraagt gij, aan wien moet de vleeschelijkheid ten laste gelegd worden, aan hen die de waarheid verdedigen of aan hen die haar tegenstaan?

Misschien aan beiden, maar voorzeker aan hen, die de waarheid tegenstaan; hebt daarom acht op u zelve, die zonder eenig gebod van God om u te rechtvaardigen, uwen broeder van de gemeenschap uitsluit; uwen broeder, wien gij op Gods bevel moet aannemen.

Met mijn negende bewijs maakt gij u in den beginne vroolijk, maar waarom hakt en snijdt gij er in om, totdat gij het ten laatste, als 't ware, op het vuur werpt? Die zeventien ongerijmdheden kunt gij op geenerlei wijze ontwijken. Want indien gij niet een enkel woord hebt, — hetgeen ook werkelijk het geval is, hoewel gij mij bespot

omdat ik een enkel woord latijn gebruikt hebt — niet een enkel woord van God dat u beveelt om uwe broederen, die niet zoo gedoopt zijn als gij, van het avondmaal te weeren; ik zeg, indien gij niet een enkel woord van God hebt, om dit tot uw plicht te maken, dan doet gij het onvermijdelijk: 1. Uit een geest der vervolging. 2. Uit meer eerbied voor een vorm, dan voor den geest en de kracht der godsvrucht. 3. Zodoende maakt gij wetten, waar God geene gemaakt heeft, en zijt gij wijs boven hetgeen geschreven is. 4. Het is een bedillen van den Geest des Heeren. 5. En bindt het geweten van alle menschen aan ons licht en onze meening. 6. Zodoende ontnemt gij den kinderen hun brood. 7. En weerhoudt hen van den wasdom des geloofs. 8. Dit geeft oorzaak dat de harten der zwakke christenen tot zonde geprikkeld worden. 9. Dat de harten der goddeloozen verhard worden. 10. Het zet de deur open voor allerlei verzoeken. 11. Het brengt de duivel in verzoeking om degenen, die alleen staan, aan te vallen. 12. Het is een broeinest van ijdele twist. 13. Het geeft aan de wereld gelegenheid om ons te lasteren. 14. De zwakken en wankelenden worden zodoende in twijfel gehouden over de rechte wegen des Heeren. 15. Het is een misbruiken der Heilige Schrift. 16. Een steun voor den Antichrist. 17. En geeft oorzaak dat velen van den rechten weg in gevaarlijke dwaalsporen zullen geraken.

En hoewel het laatste punt zoo door u verfoeid wordt, dat gij haast u zelve geen meester kondt blijven bij het lezen daarvan, zoo beweer ik evenwel als in het eerste schrijven mijner hand, „dat het uitsluiten der christenen uit de kerkelijke gemeenschap en hun hunne voorrechten te onthouden, wegens gemis aan datgene, hetwelk God nooit tot een muur des afscheids gesteld heeft tusschen ons, God oorzaak gaf, geeft, en zal geven om die oordeelen over ons te zenden, waaronder wij thans zuchten.

Nu kom ik tot wat gij gezegd hebt ter verdediging uwer veertien bewijsgronden. „Zooals zij waren, zegt gij, ben ik bereid om daarbij te blijven; wat ik aangeboden heb, heb ik met alle bescheidenheid aangeboden: naar het beste licht dat ik had in die teksten der Schrift, waarop zij gegrond zijn. Daar ik nog niet zoo vermetel geworden ben dat ik wensch dat alles wat ik zeg voor wetten gehouden moeten worden om daaraan anderen in hun geloof en godsdienstoefening te binden, daarom druk ik mijzelven uit in veronderstellingen, sterke vermoedens, en schijnbaar goede gevolgtrekkingen uit het woord.

Antw. Uwe bewijzen zijn, zooals gij met waarheid zegt, gegrond op veronderstellingen en vermoedens; en dat wel, omdat u het woord der Heilige Schrift tot hulp ontbreekt. En laat de lezer wel opmerken, omdat gij geen rechtstreeks be-

vel kunt vinden in het Woord van God, daarom komt gij te voorschijn met veronderstellingen en vermoedens.

Een oordeelkundig lezer zal niet alleen hier, maar ook op vele andere plaatsen bemerken tot welke droevige uitvluchten gij gedreven wordt om uwe pen gaande te houden. Maar, mijnheer, daar gij, zooals gij zelf zegt, niet zoo op uw stuk staat in uwe bewijzen, waarom matigt gij u zelve dan zooveel gezag aan in de toepassing uwer stellingen? Want niettegenstaande al uwe bescheidenheid en nederigheid wilt gij toch niemand hunner met u avondmaal laten vieren; en gij gunt het hun die afwijken van de schijnbare tekenengevingen onder elkander ook niet. Uwe liefde jegens hen bestaat hierin, dat gij hun onthoudt datgene, waarop zij recht hebben. Wordt u bevolen hen te verwerpen, noem ons den tekst waar het staat; en indien het u niet bevolen wordt, waarom doet gij het dan?

„Laat ons zeggen wat wij willen,” zegt gij, „tot verdediging onzer eigene gebruiken; tenzij wij geen positieve schriftuurplaatsen opnoemen, dat uwe gebruiken verboden zijn, ofschoon nergens geboden, zoo zult gij als een razende bij uw punt blijven met de gedachte dat gij met den krans zult heengaan.”

Antw. Ik raas niet, maar ik strijd ernstig met u voor de waarheid. En zegt wat gij wilt of kunt, al zij het ook met veel meer smaad en hoon dan gij tot hiertoe gedaan hebt, zoo blijven wij u toeroepen, de Schrift, de Schrift moet gij ons toonen. En het is een zeker teeken dat uw zaak verkeerd is, wanneer gij spot en scheldt omdat ik u naar de Schrift vraag. Hadt gij mij ééne plaats aangetoond, waarin geschreven staat, dat gij uwe broederen, die niet zoo gedoopt zijn als gij, van den tafel des Heeren moet weren, dan had ik gedaan; maar gij staat buiten het woord, en daarom belijdt het! Wij worden geboden om hem, die zwak in het geloof is, aan te nemen, want God heeft hem aangenomen. Ik lees in den bijbel nergens van kransen dan in Hand. XIV : 13, en die moogt gij hebben.

In uw zevende bewijs klaagt gij er over, dat ik over uwe, „schijnbare tekenengevingen” spreekt; zeggende, ik ben niet gewoon om zooals *John Bunyan* te zeggen, „dit zeg ik” „en ik durf te zeggen”. Ik stel mij zelve tevreden met mijne veronderstellingen aan anderen te onderwerpen die boven mij staan.

Antw. 1. Schijnbare gronden zijn een slecht en onwaardig fundament voor een gebruik in den godsdienst; en daarom spreek ik er tegen. 2. Waar gij zegt, dat gij uwe meeningen onderwerpt aan degenen, die boven u staan, is onwaar; tenzij gij besluit dat niemand dan zij boven u staan, die met u van hetzelfde gevoelen zijn. Hebt gij uwe opvattingen gewillig onderworpen

aan het oordeel dergenen die niet in uwe overtuiging deelen? Hebt gij uwe gevoelens onderworpen aan het onpartijdige oordeel der Independenten en Presbyterianen? En zijt gij bereid om u aan hun oordeel te onderwerpen? Behoudt gij niet uzelf de vrijheid om te beoordeelen hetgeen zij zeggen? en om te kiezen hetgeen gij oordeelt dat recht is, of zij het met u eens zijn of niet? Waarom misleidt gij zoo de wereld door voor te geven dat gij u zelve nedrig onderwerpt aan het oordeel van anderen, wanneer gij toch volhoudt hunne gevoelens te veroordeelen? Gij hebt slechts één hulpmiddel; misschien denkt gij dat zij niet boven u staan, en met die uitvlucht dekt gij uzelf; maar dat is onvoldoende.

BESLUIT.

Lezer, toen Mozes de broederen, die met elkander twisten weder tot vrede zocht te brengen, wierp degene, die het ongelijk deed hem opzij, als onwillig om in zijne goddelooze werken gestoord te worden; maar toen Mozes evenwel voortging om hen tot vrede aan te manen, trachtte dezelfde persoon een vreeselijke beschuldiging tegen hem in te brengen, met te zeggen: „Zegt gij dit om mij te dooden gelijk gij den Egyptenaar gedood hebt?” Exod. II : 14, iets wat te dikwerf naar het hoofd van diegenen geworpen wordt, die den vrede zoeken en najagen. Hand. VII : 24—29. „Mijne ziel,” zegt David, „heeft lang gewoond bij degenen, die den vrede haten. Ik ben vreedzaam; maar als ik spreek, zijn zij aan den oorlog.” Ps. CXX : 6, en 7. Men zou denken, dat zelfs de natuur zelf den vrede en de eenigheid der geloovigen onderling als een zaak van de grootste waarde zou beschouwen, inzonderheid, daar zij, boven alle menschen, zich zelve kennen; want hij, die zich zelve het best kent, is het geschiktst om medelijden met een ander te hebben en te verdragen, Heb. V : 2; en toch zijn er onder dezen zoodanigen, die willen opstaan om scheuringen en verdeeldheden te maken onder hunne broederen „om de discipelen af te trekken achter zich.” Hand. XX : 30, roepende, dat zij gelijk hebben en dat allen, die niet met hun instemmen, ongelijk hebben en verwijderd moeten worden. Rom. XVI : 17. Maar als iedere III gezegd heeft al hetgeen hij kan zeggen, dan is dit een ding dat de Heere haat, nl. om *tusschen broederen krakeelen in te werpen*. Sreuk. VI : 19.

En toch hebben wij reeds vele jaren dezen kwaden toelag moeten ondervinden even als anderen op andere plaatsen, hetgeen met voorbeelden gestaafd zou kunnen worden als zulks geëischt werd. Inzonderheid hebben wij veel moeten lijden van de gestrenge broederen, de Bap-

tisten, wier beginsel niet toelaat iemand in hunne gemeenschap op te nemen die van hen verschilt omtrent den waterdoop, en ook niet duldt dat eenige gemeente bestaat, die van hun beginsel afwijken. Zoo menigmaal de gelegenheid zich voordoet om anderen aan te vallen, spannen zij al hunne netten en strikken om onze gemeente te verzwakken en de leden een voor een achter hen te doen volgen. Deze dingen grieden mij zoo, dat ik, na zestien jaar gezwegen te hebben, mij niet langer weerhouden kon om openlijk aan de wereld te toonen op welken grond wij gemeenschap met elkander houden, en op de onredelijkheid dergenen, die ons zoeken te verdeelen. Sommigen uwer vergeleken mij bij den duivel, anderen zeiden dat ik raasde en krankzinnig was, en dat alleen, omdat ik den vrede trachtte te bewaren tusschen de geloovigen onderling. Neen zij gingen verder, zij begonnen moord te roepen, alsof ik hen bij de openbare overheid wilde aanklagen, en hen ongeschikt wilde maken tot samenleving in de maatschappij, wanneer ik slechts sprak over hunne hartverscheurende en kerkverwoestende beginselen en gebruiken, daar zij hunne geloovige broederen van onder hen uitdreven en toen zij van hen uitgegaan waren, hen ook nog onderling alle recht tot gemeenschap ontzieden, omdat zij niet, zooals zij, datzelfde licht in den doop hadden. Zij antwoorden met laster en verwijtingen, hetgeen zij, zoo schijnt 't ten minste, als bewijzen beschouwen om zich zelve te verdedigen.

Maar ik vraag inmiddels naar bewijzen, bewijzen uit de Schrift, om mij te overtuigen dat het mijn plicht is, die geloovigen uit de kerkelijke gemeenschap te weren, die niet zooveel licht in den doop hebben als wij. Hierover wordt de heer Paul zoo verbolgen dat hij zulk een hooghartige taal geen antwoord waardig keurt, maar ik begrijp de reden; want hierdoor zou hij zich zelve buiten den Bijbel plaatsen; wanneer hij mij dus begint aan te vallen, dan kan hij dit slechts doen met schijnbare tekennegevingen, veronderstellingen, en sterke vermoedens en zegt u verder in zijn antwoord, „dat dit zijn grootste licht is, dat hij in den bijbel heeft en ten goede geeft voor zijne gewoonte, over welk licht, welwillende lezer, gij gemakkelijk kunt oordeelen, indien gij slechts een flauw begrip van den wil van God omtrent de broederlijke liefde hebt. Vreemd is het, dat de Schrift, die overal de liefde aanbeveelt en ons er toe opwekt om verdraagzaam te zijn en den last van onzen broeder te dragen, evenwel stilzwijgend te kennen zou geven, dat wij onzen broeder uit het huis onzes Vaders moeten uitsluiten, of dat de Schriften die ons bevelen om de zwakken aan te nemen, ons tegelijkertijd bevelen zouden om de sterken buiten te sluiten! Denkt gij, lezer, dat de Schrift

twee aangezichten heeft, en met twee monden spreekt? En toch moet dit waar zijn, volgens de leer van deze menschen. Er staat uitdrukkelijk geschreven, „neemt elkander aan, gelijk ook Christus ons aangenomen heeft, tot de heerlijkheid Gods.” Rom. XV : 7. Maar deze mannen zeggen dat het onze plicht niet is, het is ongerijmd en afgodisch, besluitende dat het noch een gewoonte van hen noch van eenige gemeente Gods is, om dezen broeder aan te nemen; bijgevolg zijn zij die dezen broeder wel aannemen, niet van de gemeente Gods, laten zij zeggen wat zij willen; en hier ziet gij nu hunne liefde, hunne hartelijkheid en barmhartigheid van hun vermeende goedheid.

Maar wees verzekerd, christelijke lezer, dat zij voor deze onbarmhartige woorden en daden geen grond hebben in Gods woord, en zij kunnen hun pad niet schoon maken met te zeggen dat zij zulk een vreedzamen omgang met de wereld hebben. Ik pleit voor de kerkelijke gemeenschap, en zij ontzeggen ze aan ons, en toch is de kerkelijke gemeenschap eene gemeenschap naar de Schrift, en wij lezen van geene andere onder de geloovigen. Het is waar, wij worden geboden om ons te onttrekken „van een iegelijk broeder, die ongerogeld wandelt, — opdat hij beschaamd worde, evenwel moeten wij *hem* niet als een vijand houden, maar *hem* vermanen als eenen broeder.” 2 Thes. III : 6, 14, 15. Indien dit is hetgeen zij beoogen, want ik ken geen andere gemeenschap, welke wij met hem moeten hebben, aan wien wij de kerkelijke gemeenschap ontzeggen, dan laat ik de beschouwing van de grond der blijdschap die zij hebben, die aldus door hunne broederen geëerd worden, aan hunzelve over.

Inmiddels, blijf ik verzekeren, dat de waterdoop geen muur des afscheids is voor de gemeenschap der

geloovigen, en ook geen toegangsdeur is tot de gemeenschap.

Ik wil geen spot met spot vergelden, ofschoon een mijner aanvallers mij verzekerde dat ik bij het lezen van het geschrift van den heer Paul genoegzaam tot zulk een werk zou aangezet worden; maar wat is de oorzaak van een zoodanig schrijven, als het niet de ontevredenheid is van zijn eigen gemoed, of het gemis van een beter antwoord?

Hiervoor dank ik God, dat sommigen der broederen in den laatsten tijd kalmer zijn geworden in hunne uitdrukkingen, en dat degenen, die hun vroegere bitterheid blijven aankleven, door hunne broederen overgelaten worden aan de bitterheid hunner eigene hartstochten, daar hunne broederen openhartig belijden, dat zij als hunne geloofsge-nooten het konden verdragen, zelven er volle vrijheid toe gevoelen in hunne eigene zielen om gemeenschap te houdeu met geloovigen, als geloovigen, hoewel zij omtrent den waterdoop verschillen.

Moge de Heere alle bitterheid uit de gemeenten verdrijven en hen vergeven die de oorzaken zijn van de vele verdeeldheden en scheuringen onder de geloovigen. „Ziet, hoe goed, en hoe liefelijk is het, dat broeders samenwonen! Het is, gelijk de kostelijke olie op het hoofd, nederdalende op den baard, den baard van Aäron; die nederdaalt tot op den zoom zijner kleederen. Het is gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen van Zion: want de Heere gebiedt aldaar den zegen en het leven tot in der eeuwigheid.” Ps. CXXXIII. Vaarwel!

Ik ben de uwe, christen, om u te dienen zoolang ik nog met die oogen zien kan, waarin reeds door zoovelen zooveel vuil geworpen is.

JOHN BUNYAN.